Scholten & Partners

Sleutelprogramma extra impuls Turkse gemeenschap

Gemeente Amsterdam

Opdrachtgever:	Gemeente Amsterdam
T.a.v.:	[redacted]
Contactpersoon:	[redacted]
Versie:	3.0
Datum:	30 September 2016

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Sleutelfiguren & de Integrale Aanpak Radicalisering 5
3. Doelstellingen 6
4. Doelgroep 6
5. Opzet 7
    5.1 Werving en Selectieprocedure 7
    5.2 De Training 8
    5.3 Het coachings- en begeleidingstraject 8
    5.4 De uitvoering van de gemeenschapsprojecten 9
6. Meting Resultaten 9
7. Communicatie 9
8. Planning 9
9. Rapportage en Evaluatie 9
10. Begroting 10
    Bijlage: Conceptprogramma sleutelfigurentraject 11

1. Inleiding

De gemeente Amsterdam investeert al jaren in de opbouw van een strategisch netwerk, bestaande uit professionals uit het maatschappelijk middenveld, sleutelfiguren uit haar wijken en ambtenaren van de gemeente zelf. Het netwerk bespoedigt de samenwerking en zet sterk in op het uitwisselen van kennis en kunde onder alle betrokken partners. Het Strategisch Netwerk Radicalisering en Polarisatie is sinds 2012 actief. Onder andere haar vermogen maatschappelijke spanningen vroegtijdig te signaleren en tegen te gaan maken haar tot onmisbaar onderdeel van de Amsterdamse aanpak. Betrokken sleutelfiguren stellen de gemeente in staat contact te houden met doelgroepen die normaliter lastig te bereiken zijn.

Het dynamisch karakter van het netwerk staat afwisselend lidmaatschap en uitbreiding toe. In het geval nieuwe maatschappelijke spanningen zich (lijken) voor te doen wordt snel gereageerd en kan er, zo nodig, gericht worden gezocht naar versterking van het netwerk. Dit voorstel richt zich op de uitbreiding van het netwerk met een groep sleutelfiguren met ingangen in de verschillende Turkse gemeenschappen in de Amsterdamse wijken.

Spanningen die elders optreden kunnen zich een weg vinden naar de Nederlandse samenleving via de (sociale) media, soms met serieuze gevolgen. In 2011 leidde ontwikkelingen in Turkije tot een confrontatie tussen groepen op het Amsterdamse Museumplein, hierbij vielen enkele gewonden. Sinds juli van dit jaar lopen spanningen in de Turks-Nederlandse gemeenschap soms hoog op, dit naar aanleiding van de mislukte coup.

Deze gemeenschap wordt in dit land te vaak als uniforme groep aangesproken. De diversiteit binnen haar gelederen is groot. Alevieten, soennieten en sjiieten zijn enkele van de religieuze groepen waartussen spanningen kunnen ontstaan. De Koerden vormen met 10% van de bevolking een grote minderheidsgroep. Naast deze etno-religieuze scheidslijnen is ook politieke affiliatie van belang. Aanhangers van oppositiepartijen HDP, MHP en CHP kunnen het niet altijd vinden met de aanhangers van de regeringspartij (AKP). Ook de Gülen beweging, met aftakkingen en vertegenwoordigingen in een niet gering gedeelte van de Turkse samenleving, is van belang.

Een substantieel gedeelte van de Turkse Nederlanders voelt een sterke verbondenheid met Turkije. Dit maakt dat onrust aldaar kunnen overwaaien naar Nederlandse wijken. Zoals men concreet heeft kunnen meemaken in de nasleep van de mislukte staatsgreep kan dit erg hard gaan. De verklaring van president Erdogan over de schuld van Fetullah Gülen leidde tot spanningen tussen Nederlandse Turken. Er was sprake van bedreigingen en er circuleerde lijstjes op sociale media met namen van te boycotten ondernemingen en er werd over en weer ontstemd gereageerd op de verslaggeving van de Nederlandse media.

Naast polarisatie wordt Turkije geteisterd door aanslagen van de Islamitische Staat en de PKK, welke gepaard gaan met een groei van spanningen in Nederland. Het kan zo zijn dat burgers de grenzen van de burgerlijke onverdraagzaamheid zullen opzoeken. Zo schrijft de NCTV: *“Geweld van individuen tegen Turkse of Koerdische*

doelwitten is niet geheel uit te sluiten."[1]

De realiteit leert ons dat conflicten in Turkije heftige gevolgen kunnen hebben. In de afgelopen periode is er een hoop gebeurd. In de beleving van een niet geringe groep Turkse Nederlanders staat de Turkse identiteit onder druk en is er een hetze gaande tegen het moederland en haar regering. Hoewel conflicten buiten Nederland niet in onze wijken zullen worden opgelost kan men wel met elkaar aan de slag om gevolgen te minimaliseren: spanningen die niet voorkomen kunnen worden kunnen via de juiste sociale infrastructuur worden gekanaliseerd en ontkracht.

Verschillende gemeenten en organisaties hebben moeite om de verschillende Turkse subgroepen bij elkaar aan tafel te krijgen. Een van de redenen hiervoor lijkt te zijn dat (delen van) de Turkse gemeenschap spanningen liever intern oplost, dan wel terughoudend is in het delen van spanningen met overheidsinstanties en andere externen. Ook worden sommige spanningen als dermate groot ervaren dat men het nut van het gesprek niet meer inziet. Wanneer men elkaar over en weer beschuldigd van landverraad of, bijvoorbeeld, het steunen en plegen van terroristische aanslagen is het lastig hen bij elkaar aan tafel te krijgen.

Scholten & Partners stelt daarom een extra stap voor. Alvorens individuen ertoe te bewegen met elkaar in gesprek te raken willen wij op onderzoek uit de verschillende gemeenschappen. Door gemeenschapsleiders, maar ook bekende Turkse Nederlanders individueel te spreken, ontwikkelen wij een plan dat zich specifiek richt op de Turkse gemeenschap. Deze methode, ook wel bekend als 'shuttle diplomatie', is een bewezen techniek die het mogelijk maakt belangrijke stappen te zetten als voorwaarde voor later te voeren gesprekken. Shuttle diplomatie betekent dat wij in gesprek gaan met leden uit de betrokken gemeenschappen zonder hen direct bij elkaar aan tafel te zetten. In een dergelijke context hoeven betrokkenen (nog) geen rekening te houden met eventuele gevoeligheden van anderen en dringt men sneller door tot de kern van het probleem. Er is veel geschreven over conflicten en spanningen in Turkije, analyses over de effecten die zij hebben op de specifiek Nederlandse context bestaan niet of nauwelijks. Door middel van deze methode zoekt Scholten & Partners antwoord op juist die vraag: wat merken Turkse Nederlanders van oplaaiende confrontaties in Turkije en wat kan er gebeuren om spanningen in Amsterdamse wijken te voorkomen? Bovendien zal onze organisatie middels dit proces in contact raken met een alternatief geluid, burgers die vanuit individuele kracht een verzoenend effect kunnen hebben op de eigen gemeenschappen, mits zij daartoe in hun kracht worden gezet. Onze werving combineert een verkenning van voorwaarden voor toenadering met een gerichte zoektocht naar sleutelfiguren die bereid zijn deze teweeg te brengen. Met het sleutelfigurenprogramma wordt dus niet enkel beoogd de rol van sleutelfiguren bij de preventie van radicalisering en polarisatie in de Turkse gemeenschappen te bestendigen, consolideren en continueren. Maar juist de sleutelfiguren verder te versterken door de juiste de tools aan te reiken waarmee zij nieuwe '**gateways'** kunnen openen en op proactieve wijze positieve krachten en geluiden in hun sociale omgeving kunnen activeren, mobiliseren en versterken

[1] Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 42; Juli 2016; pp. 8; (NCTV), zie: https://www.nctv.nl/binaries/DTN42_samenvatting_opgemaakt_def_tcm31-79507.pdf

2. Sleutelfiguren & de Integrale Aanpak Radicalisering

Een van de pijlers van de aanpak van Gemeente Amsterdam is het beschermen van kwetsbare groepen en individuen. Het sleutelfigurentraject draagt hieraan bij, door in te zetten op de Turkse gemeenschap zet men in op een gemeenschap met kwetsbaarheden die maatwerk vereisen. 25 Nederlandse Turken worden middels het traject direct gesterkt in de eigen weerbaarheid, ook wordt het taboe op het bespreken van radicalisering doorbroken en worden concrete handvaten geboden voor bemiddeling en het wegnemen van spanningen.

Onze ervaring met de in het verleden gevoerde focusgroepgesprekken en eerder uitgevoerde sleutelfigurentrajecten toont aan dat er veel verborgen wilskracht is onder burgers om bij te dragen aan gemeentelijk beleid op het gebied van polarisatie. De kern van het sleutelfigurentraject is dan ook om de betrokkenen zo te equiperen dat zij de verworven kennis en kunde inzetten in de wijk, deze verspreiden binnen het persoonlijk netwerk en gebruiken voor de ontwikkeling en uitvoering van buurtprojecten. In de toespitsing van het sleutelfigurentraject op de uitdagingen binnen de Turkse gemeenschap wordt daarom ook ingezet op het voorkomen van conflict via mediation bij eventuele spanningen en het creëren van ontmoetingen teneinde vooroordelen te verminderen en de verbinding te zoeken.

Doordat de sleutelfiguren de opgedane kennis en kunde verspreiden in de eigen wijk er sprake van een belangrijke bijdrage aan de inzet op risico's. Een beperkende factor van de informatievoorziening en hulpverlening die is opgezet via het maatschappelijk middenveld, is dat deze de doorsnee wijkbewoner niet altijd bereikt. Dit komt ook tijdens gesprekken veelvuldig aan bod, men is onvoldoende op de hoogte van gemeentelijk beleid, voelt zich niet goed gehoord en is onvoldoende bekend met beschikbare ondersteuning. Sleutelfiguren gaan na de training terug de wijken in, maken polarisatie en radicalisering bespreekbaar en attenderen het persoonlijk netwerk op de beschikbare ondersteuning vanuit gemeente en overheid. De sleutelfiguren activeren anderen om te werken vanuit de eigen kracht, maar moedigen hen ook aan zo nodig gebruik te maken van beschikbare ondersteuning.

Ook de doelstelling meer te verbinden wordt meegenomen in het project. Ten eerste zijn de getrainde sleutelfiguren ook uitstekend uitgerust om eventueel zitting te nemen in het SNRP, dan wel aanverwante netwerken. Tijdens de focusgroepen werd ook duidelijk aangegeven dat men de positionering van de eigen gemeenschap in het maatschappelijk debat als belangrijke voedingsbodem ziet van polarisatie en radicalisering. Anderzijds is het dus ook zeker mogelijk dat de buurtprojecten die zij ontplooien gericht zijn op het creëren van ontmoetingen tussen wijkbewoners.

Van sleutelfiguren is inmiddels bewezen dat zij op vrijwel alle belangrijke terreinen bijdragen aan de preventie van radicalisering en polarisatie. De reeds getrainde groep sleutelfiguren vormt een onlosmakelijk onderdeel van de Amsterdamse aanpak. Het trainen van een groep Turkse sleutelfiguren vormt een belangrijke aanvulling op bestaande investeringen die de gemeente nog beter uitrust in de omgang met en preventie van spanningen die specifiek voorkomen in de Turkse gemeenschap.

3. Doelstellingen

"Deelname heeft mij een breder netwerk opgeleverd, meer inzicht en duidelijkheid gegeven wat betreft de thema's [radicalisering en polarisatie] en ervaringen van mede deelnemers." - Sleutelfiguur

De hoofddoelstelling van het programma is om circa 25 sleutelfiguren toe te rusten met kennis en competenties waarmee zij hun rol duurzaam gestalte kunnen geven en - vanuit hun functie - een voortrekkers en leiderschapsrol kunnen vervullen bij de preventieve aanpak van polarisatie en radicalisering. Hiertoe zijn de volgende subdoelstellingen geformuleerd:

- Scholten en Partners inventariseert randvoorwaarden voor toenadering en verzoening
- Scholten & Partners ontwikkeld op basis van de inventarisatie van randvoorwaarden en behoeften één tot twee aanvullende trainingsmodules.
- De sleutelfiguren worden 'up to date' gebracht met betrekking tot het aangescherpte lokale beleid, nieuwe inzichten omtrent polarisatie en radicalisering, en de huidige trends in Amsterdam en de bredere samenleving. Hiaten en kennis en kunde met betrekking tot gespreksvoering worden gevuld.
- De deelnemers krijgen gedurende het trainingsprogramma competenties aangereikt waarmee de reikwijdte van hun inspanningen binnen het kader van het lokale preventieve aanpak kan worden vergroot en zij zelfstandig gemeenschapsprojecten kunnen organiseren. Zij zijn in staat positieve krachten en geluiden die hieraan bij kunnen dragen te activeren, mobiliseren en versterken.
- De deelnemers stellen voorafgaande aan de training eigen leerdoelen op waar zij zelf extra aandacht aan zullen besteden gedurende het traject.
- De deelnemers ontwikkelen gedurende het project plannen voor gemeenschapsprojecten die bijdragen 'community resilience' en 'community readiness'. Ofwel, projecten die bijdragen aan het draagvlak voor en de betrokkenheid van burgers bij de preventie van radicalisering en polarisatie in de verschillende stadsdelen. Voorwaarde voor deelname aan het programma is dat zij na afronding van de training aan de slag gaan om deze projectplannen te realiseren.
- De deelnemers worden bij een succesvolle afronding van het traject gekoppeld aan bestaande (sleutelfiguren)netwerken in Amsterdam en eventueel elders.
- De deelnemers worden specifiek geworven om extra verbinding te creëren met de Turkse gemeenschap in Amsterdam

4. Doelgroep

Het sleutelfiguren traject zal plaats bieden aan circa 25 potentieel geëngageerde, gemotiveerde en ambitieuze sleutelfiguren uit de verschillende Amsterdamse stadsdelen.

5. Opzet

5.1 Werving en Selectieprocedure

Een goede werving en selectie is van belang voor het commitment van de deelnemers en zorgt ervoor dat de juiste personen, gekenmerkt door een neutrale insteek in de thematiek, op de juiste plek zitten. Het vormt daarom de basis voor het slagen van het programma. De werving en selectie dragen bij aan een succesvolle borging van het netwerk van sleutelfiguren na de training. Tijdens de werving gaat het community building team van onze organisatie aan de slag. Enerzijds wordt een alternatief geluid gezocht en zoekt men naar enthousiaste, gedreven en vaak jonge personen. Anderzijds vinden tijdens de werving ook verkennende processen plaats waarbij gesprekken worden aangegaan met gemeenschapsleiders, lokale bekenden en bijvoorbeeld sporters. Ook zullen wij gesprekken aangaan met mensen in theehuizen, op scholen en andere plekken waar maatschappelijke spanningen merkbaar kunnen zijn.

Tijdens de werving wordt gelet op drijfveren, ambities en leerdoelen in relatie tot deelname aan het trainingsprogramma. Ook wordt intensief geevalueerd of de persoon in kwestie zijn in staat is zich volledig neutraal op te stellen, onafhankelijk van partijen die mogelijkerwijs spanningen ondervinden. Gedurende een te voeren gesprek zal de kandidaat worden getoetst op zijn of haar beleving van de rol als sleutelfiguur, vragen en dilemma's die zij hebben rondom de uitvoering van deze rol, en de persoonlijke ambities, motivaties en leerdoelen. Bovendien zal goed gekeken worden naar de wijze waarop het potentieel sleutelfiguur spanningen in de Turkse gemeenschap ervaart. De uitkomsten van deze gesprekken worden vastgelegd en meegenomen in de training en ontwikkeling van leerdoelen, zodat ruimte wordt gegeven aan de persoonlijke ontwikkeling van de kandidaat. Het gesprek vormt tevens het moment om verwachtingen naar de kandidaat toe duidelijk uit te spreken, zodat de sleutelfiguren vooraf weten wat er van hen wordt verwacht en zij op de hoogte zijn van de criteria waaraan dient te worden voldaan gedurende en na afronding van het traject. Door hierover helder te communiceren wordt uitval later in het traject voorkomen.

Gedurende de wervingsfase vindt tevens een inventarisatie plaats van wensen en behoeften in de verschillende Turkse gemeenschappen. In gesprek met (potentiele) sleutelfiguren wordt daarom gekeken naar de wensen en behoeften van gemeenschappen zoals ervaren door potentiele sleutelfiguren. Dit is ongebruikelijk in sleutelfigurentrajecten, doorgaans wordt voornamelijk gekeken naar de te werven individuen. Pas na afronding de werving wordt gevraagd naar prioriteiten die men ervaart, in dit geval gebeurd dit simultaan om zo een grotere groep te bereiken.

De verzamelde informatie vormt de aanvliegroute van het traject. Door het landschap van de Turkse spanningen in al haar kleuren en in al haar gedaanten in kaart te brengen creëren wij een startpunt waar alle geworven sleutelfiguren zich in kunnen vinden. Op basis van de bevonden behoeften en voorwaarden ontwikkelt Scholten & Partners twee aanvullende trainingsmodules.

5.2 De Training

Dit trainingsprogramma is wordt aangescherpt voor de doelstellingen die specifiek zijn aan dit voorstel. Tijdens het trainingsprogramma, dat bestaat uit 6 - 8 modules worden de deelnemers klaargestoomd voor een voortrekkers- en leiderschapsrol als sleutelfiguur binnen de gemeente (zie de bijlage 1). Het interactieve programma is enerzijds gericht op het onderhouden en uitbouwen van kennis en vaardigheden en wordt anderzijds gekenmerkt door een nadruk op het ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten. Zij krijgen competenties aangereikt waarmee: zelfregie, eigen kracht en verantwoordelijkheid worden gestimuleerd, zij hun sociaal kapitaal verder kunnen vergroten, mobiliseren en inzetten en hun invloed kunnen laten wortelen binnen de verschillende Amsterdamse stadsdelen. Bovendien kunnen zij deze vaardigheden na afronding van het traject verspreiden middels het persoonlijk netwerk.

Deze nadruk is noodzakelijk. De sleutelfiguren zullen vanaf de start van het programma werken aan plannen voor de realisatie van kleinschalige gemeenschapsprojecten binnen de gemeente. Binnen deze projecten zullen de begrippen 'community resilience' and 'community readiness' centraal komen te staan. De projecten dienen als zodanig bij te dragen aan het draagvlak voor en de betrokkenheid van burgers bij de preventie van radicalisering en polarisatie in de verschillende stadsdelen. Middels de verscheidene trainingsonderdelen krijgen zij gaandeweg de kennis en handvatten aangereikt waarmee zij deze projecten tot een succes maken. Een jury, samengesteld uit experts, krijgt gedurende het trainingstraject de plannen voorgelegd om deze kritisch te beoordelen en feedback te geven. Op de terugkomdag presenteren de sleutelfiguren hun definitieve projectplannen. Een voorwaarde voor deelname aan het programma is dat de sleutelfiguren na afronding van de training aan de slag gaan met de realisatie van hun gemeenschapsprojecten.

Tot slot beoogt het programma ook de verbinding tussen sleutelfiguren te bestendigen. De sleutelfiguren worden sterk aangemoedigd om na afronding van de training een voortrekkersrol te spelen bij de continue activering van hun collega's door met regelmaat als netwerk bij elkaar te komen om kennis en ervaringen uit te wisselen, inzichten te delen en elkaar ondersteuning te bieden bij de doorontwikkeling en uitvoering van hun eigen gemeenschapsprojecten.

5.3 Het coachings- en begeleidingstraject

"Ik heb geleerd om te netwerken en creatief projecten vorm te geven." - Sleutelfiguur

Zoals reeds naar voren is gekomen zullen de sleutelfiguren gedurende het trainingsprogramma worden gefaciliteerd in het ontwikkelen van projectplannen voor kleinschalige gemeenschapsprojecten. Na het volbrengen van het trainingsprogramma beginnen de sleutelfiguren met het organiseren van deze gemeenschapsprojecten. Gedurende de training krijgen zij de competenties aangereikt waarmee zij deze plannen eigenhandig kunnen realiseren. Mocht coaching bij de uitvoering van deze projecten toch gewenst zijn dan kan Scholten & Partners faciliteren. Zij kan hiervoor een apart voorstel voor een (vernieuwd) coaching- en begeleidingstraject voorleggen aan de gemeente.

Bijgevoegd aan dit voorstel is ook een overzicht van de beschikbare trainingen. Zoals reeds benoemd zal deze lijst worden aangevuld met één tot twee trainingen op basis van de informatie die wordt opgehaald in de verkennende fase.

Een mogelijk sleutelfigurennetwerk biedt deelnemers aan het traject de gelegenheid om elkaar onderling te sterken in hun rol en te ondersteunen bij de organisatie van de gemeenschapsprojecten. Door het netwerk regelmatig bijeen te laten komen worden mogelijkheden gecreëerd voor het uitwisselen van kennis en kunde en het delen van inzichten en dilemma's. De deelnemers worden daarom sterk aangemoedigd zelf een voortrekkersrol te spelen en actief op te treden als netwerk.

5.4 De uitvoering van de gemeenschapsprojecten

Zoals reeds naar voren is gekomen zullen de sleutelfiguren gedurende het trainingsprogramma worden gefaciliteerd in het ontwikkelen van een projectplannen voor kleinschalige gemeenschapsprojecten. Na het volbrengen van het trainingsprogramma beginnen de sleutelfiguren met het organiseren van deze gemeenschapsprojecten. Gedurende de training krijgen zij de competenties aangereikt waarmee zij deze plannen eigenhandig kunnen realiseren. Mocht coaching bij de uitvoering van deze projecten toch gewenst zijn dan kan Scholten & Partners faciliteren. Zij kan hiervoor een apart voorstel voor een (vernieuwd) coaching- en begeleidingstraject voorleggen aan de gemeente.

6. Meting Resultaten

Aan de sleutelfiguren wordt voor en na het trainingstraject een vraagstelling voorgelegd waarin verschillende thema's met betrekking tot hun verwachtingen en behoeften ten aanzien van het traject aan bod komen. Achteraf zal er wederom gebeuren. Hierin worden de deelnemers onder meer bevraagd op hun waardering van het trainingsprogramma, het verloop, de opgedane kennis en kunde. Ook biedt de enquête de deelnemers de gelegenheid suggesties te doen voor de toekomst. Aanvullend wordt met een aantal sleutelfiguren een afsluitend diepte-interview gehouden om hun beleving van het traject in kaart te brengen. De vergaarde data zal worden meegenomen in de evaluatie en zal tevens worden gebruikt voor doorontwikkeling van het programma.

7. Communicatie

Voor de werving en uitvoering van het traject wordt door Scholten & Partners een communicatietoolkit ontwikkeld. Deze toolkit bevat zowel de huisstijl en de (inhoudelijke) formats voor alle communicatiemiddelen die gedurende het trainingstraject worden ingezet.

8. Planning

De planning wordt opgesteld en voorgelegd aan de opdrachtgever na goedkeuring van het voorstel.

9. Rapportage en Evaluatie

Het eindrapport bevat een beschrijving van het verloop van het traject, de resultaten naar aanleiding van vragenlijsten en ervaringen van de deelnemers. Daarnaast worden in het eindrapport een aantal conclusies en aanknopingspunten gepresenteerd voor doorontwikkeling van het programma en het lokale beleid. Tevens dienen de sleutelfiguren zelf een kort verslag opleveren van de gemeenschapsprojecten die zij hebben georganiseerd.

10. Begroting

Begroting Sleutelfigurentraject – Gemeente Amsterdam		
Kickoff project		[redacted]
	Kick-off meeting (plan/planning/organisatie)	
	Gesprek en Presentatie	
	Kickoff Bijeenkomst	
Training 25 sleutelfiguren		[redacted]
	Zeven modulaire trainingen 25 deelnemers	
	Ontwikkeling curriculum (maatwerk)	
	Communicatie i.s.m. gemeente (brief, flyer, mail, enz.)	
Regie en Coördinatie trainingsdagen		[redacted]
	Coördinatie en planning zeven modulaire trainingen	
	Coördinatie en planning Kick-off project	
	Projectmanagement: coördinatie, planning, afstemming, regie trainingsdagen, catering, overige zaken	
Rapportages & Afsluiting		[redacted]
	Verslaglegging modulaire trainingen	
	Evaluatie deelnemers	
	Evaluatiegesprekken opdrachtgever	
	Coördinatie en planning terugkomdag	
Totale investering realisatie trainingsprogramma gemeente Amsterdam		€ 41.000

Bijlage: Conceptprogramma sleutelfigurentraject